

ГОДИНА IX.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 19.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издави свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичином граду, у Новоме Саду.

Х А М Л Е Т.

Трагедија у 5 чинова, од Вилема Шекспира, с енглеског превео др. Јазо Костић.

(Наставак.)

Ч Е Т В Р Т И Ч И Н.

ПЕТА ПОЈАВА.

Елсинор. Соба у двору.

Долази Краљица и Хораџије.

Краљица.

Ја нећу с њом да говорим.

Хораџије.

Нестрпљива је, збиља, сметена:

Жалост је жива гледат'.

Краљица.

Шта ће ту?

Хораџије.

Свог оца спомиње; зао, вели, свет,
све чује; стење, бије с' у срце,
на сламку срља, збори сметено,
с тек пола смисла: збор јој није ништ',
ал' ко је слуша тако бунцати,
нагађа нешто; речи распале
на своје мисли сваки накрпи;
кад мига, клима, млати рукама,
помислит' мораш, овде нешто јест',
неизвесно, ал' врло жалосно.

Краљица.

Ипак ми ваља с њом говорити,
да злуреди не мисле горе зло.

Нек уђе

(Одлази Хораџије.)

Болесној души, грех је тако свак',
Маленкост свака нове беде знак:
Тако је невешт у свом страху гре',
да, кријући се, изда себе пре.

Враћа се Хораџије с Офелијом.

Офелија.

А где је лепа данска краљица?

Краљица.

Како ти је, Офелијо?

Офелија (пева)

По чему познах драгана,

Јесте л' га виделе?

Шеширић има, налицу,

И сандал-ципеле.

Краљица.

Куку, слатка госпођице! На што та песма?

Офелија.

Велите? Не, молим вас, чујте:

(Пева.)

Та он је умр'о, знадем, госпо,

Та он је умр'о, знам,

Над главом му је зелен бусен,

А чело ногу кам.

О, хо!

Краљица.

Ал' немојте, Офелијо, —

Офелија.

Молим вас, чујте.

(Пева.)

Покров му бео к'о горски снег,

Долази краљ.

Краљица.

Куку! Погледајте амо, господару.

Офелија.

По њему слатко цвеће;

Ал' оплакат' му драга век

Љубавном даждем неће.

Краљ.

Како сте, госпођице?

Офелија.

Добро, Бог, вам помог'о! Кажу да је соу-
љага била кћи једног пекара. Господи! ми знамо
шта смо, ал' не знамо шта ћемо бити. Бог буди
за вашим столом!

(Наставиће се.)

ЛИСТИЊИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Библиотекар. Шаљива игра у 4 чина, написао Густав Мозер, превео Б. Галац.) Приказана први пут 18. фебруара о. г.

Да произведе жељени ефект, морао је Густав Мозер радњу своју преместити у Енглеску, у земљу особењака. Али то му није ни најмање сметало, да где којим особама својим додели немачка типска својства, која се међу Енглезима тешко налазе. Таким спољашњим ефектима за љубав створена је у „Рату у мирном добу“, од Мозера и Шентана, Мађарица Илка (у српској „преради“ Русиња Даница), а у „Журфиксу“ од Хуга Биргера, фигура Мађара Имра Ботошањија. Наравно, да такве фигуре морају одуларати од берлинског друштва; а у том и лежи цео зачин тих шаљивих игара. У овом нашем случају пак пренео је Мозер све међ стране елементе, а то, кад се добро промислимо, није било нужно. Могло се то све догодити и у Немачкој, а не би ни најмање било од лошијег ефекта, осим ако би се нашао који српски „прерађач“, те са своје стране преселио целу шаљиву игру у „наше крајеве“. Од каквог би пак то ефекта било, нећу ни да истражујем. Читаоци га могу себи већ замислити.

У „Библиотекару“ је лакрдијашење лозинка, ђаскање је девиза, неспоразум и промењивање карактерна црта, „чика из Индије“ клишејска фигура; а то је све вешта и рутинирана рука за позорницу удесила, да бисмо при летимичном посматрању још чисто рекли, да је „Библиотекар“ шаљива игра на свом месту. Али и при летимичном посматрању упале би нам у очи неспретне лакрдије и грозна плиткост особито у четвртом чину. Ту као да је изнемогао Мозер, јер цела радња тако рећи изветри пред нашим очима, и колико је мајсторије показао иначе при завршивању сваког чина, последњи му није никако испао за руком, шта више, распланио се тако, и тако се изгубио, да највећег ефекта, који при таким лакрдијама баш треба да је на крају, као завршни табло, управо није ни било, него се све свршило конвенционално, по „уобичајеном поретку“. Љубавна изјава Лотерова чисто нас је немило дирнула, била је наметљива и стереотипна у исти мах, јер почиње са познатом и отужном фразом: Од оног тренутка, кад сам вас први пут видео . . . и т. д. Сцена пак, кад се Лотер свом стрицу одао, била је тако смешна (lächerlich), да прелази сваку границу недотупности. Укебати је требао стари Мекдонелд свог синовца, укебати при ситуацији, у којој овај говори о себи као о синовцу му а да и не зна,

да стриц прислушкује. То би било од већег и комичнијег ефекта и доликовало би целој глауми; али овако . . . Па онда онај спиритизам. Хајде де, он производи комичну ситуацију, али је на сваки начин требало избећи онај „Knalleffect“ при завршетку трећег чина, где се гурају и где падају на земљу. Требало је само још једну пристојну тучу изнети на позорницу, па циркуски плауни били би готови.

Публика се до душе смејала, али се човек смеје и пајацима, а не тражи никаквог смисла у њиховим продукцијама. Но за такво што је позорница сувише племенито место, и просто смеју за љубав не треба је понизити и достојанство јој смести с ума. Интелигентни људи имају тај чудан обичај, да при свачем хоће нешто и да мисле. А шта могу мислити при „Библиотекару“? Ништа. Шта могу научити из те шаљиве игре? Ништа. Је ли у опште она оправдана? Је ли умесна? Је ли значајна, дубља, психолошка? Није, није па није. Радње има, али накарада то је накарада — да се послужим једном изреком Лазе Костића.

Представа је била тачна и складна. Улогу Мерсендову узео је у одсуству г. Милосављевића г. И. Станојевић на се, и право да кажем, решио ју је са свим добро. Г. И. Станојевић влада већ добро мимиком, и ретко му се деси, да му руке више кажу него уста; уз то му је глас пријатан, гибак и хармоничан, а нагласак свагда на свом месту. Од њега се можемо временом лепом усневању надати. Можда ни у каквом позиву и положају није воља од већег замашаја, него у глумовању. Већ само то, што се гдекоји одаје тој струци, инволвира у себи велику наклоност и вољу према њој. У г. И. Станојевића види се то већ на први поглед. Али поред воље треба и труда, гвозденог труда, ако се хоће да напредује; а и то се види код г. И. Станојевића. На равном нивоу са вољом и трудом стоји дар, и право да кажем, и то се види у г. И. Станојевића. Само тако даље.

Гђа Рајковићка (Едита) и гђца Л. Хауићева (Ева Вебстерова) приказале су улоге своје већ познатом вештином својом. Нису то бог зна какве улоге, а да бисмо на овом месту о њиховој уметности још коју више морали прозборити. Имају те даме својих већих улога, у којима се већма истичу и о којима је вредно више и говорити.

Г. Барбарућ (Хери Мерсенд) такође је једна од млађих снага. И он показује ону глумачку свету тројицу (вољу, труд и дар), која је апсолутно нужна, ако се хоће да дотера до нечег.

Ретко има он, као што Енглези кажу за мало неспретног човека, две леве руке, а и нагласак не напушта га свагда у zgodним тренутцима. На позорници је окретан, брз, и док стече оне праве позоришне изведбаности, која се тек само временом стећи може, биће од бољих глумаца. Ње гов Арнолд у „Виљем Телу“, Милан у „Сеоском доли“ за цело су лене фигуре.

Г. *Лукић* (Мекдонелд) опробана је снага. И ова је улога била према његовом досадашњем приказу: ексактна и ваљана.

Г. *Димитријевић* (Лотер Мекдонелд) показао је овом приликом своју лепу вештину, особито у мимици. Местимице су му погледи тако говорили, да не може бити боље. У сцени, кад хоће из књиге да чита Едити и Еви, на онда у сцени кад Гибсна препоручује Сари за медијум, и још у многим, где је нема игра његова много више складној целини допринела, него Мозерове речи.

Гђа *Љ. Динићка* (Сара Гилдернова) показала је том улогом ремек-дело. Њен је приказ био тако одмерен и промишљен, да је и публику за собом повукла, те јој је живим пљескањем одала признање на мајсторској игри њеној. Наше добро мњење, које имадосмо при првом ступању њеном на овој позорници, ојачало је много и јача све већма. Бадава, одмах се види, ко је за позорницу.

Г. *Марковић* (Леон Ермедел) имао је незнатну улогу, али је био са свим на свом месту. Имамо да му приметимо то, да често диже рамена у вис кад није потребно, и да не говори свагда природним гласом. Али, као што смо једаред већ рекли, то ће се временом изгладити, кад му позорница буде кућа обична.

Г. *Ружић* (Гибсен) имао је овом приликом улогу, која не одговара са свим његовој нарави. И сам ми је рекао још пре представе: „Ух! морам да се лудим! Зашто тај Пера (Добриновић) није већ здрав!“ Ваља ми овде приметити, да се мало штеди, јер нема представе, у којој не суделује, и то свагда у најзамашнијим улогама. Треба мало да се одмори, већ себи, свом здрављу за љубав. Напоако, кад би се и он поболео. За ових двадесет и четир године од кад глумује, дотерао је до највишег врхунца у српском глумаштву — сто, шта израђује она глумачка света тројица!

Гђа *Ј. Добриновићка* (Диксонова), која је примила улогу оболеле гђе С. Димитријевићке, приказала ју је на начин, који јој је својствен. О њеној глумачкој способности већ су и научењаци сложни: да је врло добра.

Г. *Динић* (Роберт) био је за иста класичан. Улоге те врсте особито су за тог вредног и даровитог глумца. У неким сценама се чисто протегли, те изгледа дужи него што је, а глас уме

тако да удеси — било сад у трети, у радости, у плачу, у смеју, у неком енергичном залетању — да свагда одговара ситуацији.

Г. *Љ. Станојевић* (Џон) као да се није умео да нађе у рукавицама, јер често је прсте ширио и кречи; иначе показује лепу вољу за струку, коју је себи изабрао.

Г. *Рашић* (Трип) имао је незнатну улогу, а још незнатнију г. *Суботић* (дослужитељ са железнице), тако, да је име његове улоге било дуже од саме улоге. Видили смо га само да је гарав и да је изнео неке торбе.

У опште, представа је била добра, а глума! Но, кад се држи на бечком дворском позоришту, држаће се и на нашем, јер ипак има у себи онај надражај, који је за лакрдије најглавнија ствар, има смешних ситуација, смешних карактера, има хумора и досетака, па на послетку, кад се човек слатко насмеје, не разбира много, шта га је навело на смеј. Но опет зато остајемо при првом мњењу нашем, што се тиче „Библиотекара“ као уметничке целине. Ту не попуштамо ни мало, шта више, са естетичног гледишта, још нам је пресуда била доста блага. Али смејали се јесмо, шта више драстична појава „медијума“ навела је и саме швиғарице у глуми на смеј.

М. С—Ћ.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Максим Црнојевић на Цетињу.) „Црногорка“ пише: „Синоћ (15. фебруара о. г.) представљало је „добровољно позоришно друштво“ наше читалонице први пут трагедију дра Лазе Костића: „Максима Црнојевића“. Успех је био веома сјајан. Неки представљачи управо су изненадили публику својом вештином. Присуствовао је Његово Височанство кнез и многобројни народ. Представљачи су више пута изазивани бурним пљескањем, да им се изрази највише признање. Песник је телеграфским путем поздрављен. Опширнију оцену ове представе донећемо у броју „Црногорке“ који долази. У суботу (18. фебруара о. г.) представљаће се по други пут овај исти комад“

* (А. И. Островски.) Том славном руском драматургу одредио је цар руски 3000 рубаља годишње награде, коју ће уживати докле год уживи. Заиста лепо признање оних великих заслуга, које је Островски у руском народу себи стекао, за руско позориште пишући драме и шаливе игре из руског народног живота.

* (Врачарица.) Неуморни управитељ хрватске опере у Загрбу *Иван ил. Зајц* пише нову комичну оперу, којој је наденуо име „Врачарица.“ Та ће опера бити готова за месец дана и још ће се ове позоришне сезоне певати на загребачкој позорници.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

19. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 13.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 23. ФЕБРУАРА 1884:

РОМЕО И ЈУЛИЈА.

ТРАГЕДИЈА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО В. ШЕКСПИР, С ЕНГЛЕСКОГ ПРЕВЕО ДР. ЛАЗА КОСТИЋ,
ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО А. ХАЦИЋ.

О С О Б Е:

Ескало, кнез од Вероне	И. Станојевић.
Гроф Парис, рођак кнежев	Димитријевић.
Монтекић, } главне двеју породица, које живе у завади	* * *
Капулет, }	Милосављевић.
Ромео, монтекићев син	Ружић.
Меркуцио, кнежев рођак и ромеов пријатељ	Барбарић.
Бенволио, монтекићев братић и ромеов пријатељ	Марковић.
Тибалто, братић грофице Капулетовице	Љ. Станојевић.
Отац Лаврентије } калуђери из реда светог Фрање	Лукић.
Отац Јован }	Суботић.
Валтазар, ромеов слуга	Рашић.
Сима, капuletов слуга	Динић.
Грофица Капулетовица	Д. Ружићка.
Јулија, капuletова кћи	М. Рајковићка.
Дојкиња јулијина	Ј. Добриновићка.

Грађани из Вероне. Људи, жене, родбина монтекићева и капuletова. Образине, стража, пратња.
Збива се већином у Верони, а почетак петог чина у Мантови.

У суботу 25. фебруара први пут: „ПРОВОДАЦИЈЕ.“ Шаљива игра у 5 чинова, написао Милан Савић. (Ова шаљива игра добила је од „Матице Српске“ расписану награду од 200 ф. а. вр.)

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

Болује: П. Добриновић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.